

KULTŪRŽURNĀLISTES PIEZĪMES NO ŅUJORKAS

Latviešu mākslinieku iekrāsojums
gaidāmajā un aizvadītajā Ņujorkas
kultūras notikumu ainavāELEONORA
ŠTURMA

(Nobeigums, sākums Nr. 34.)

Galerija iespiedusi mystificētu skaidrojumu lapu, kas runā par „mākslinieces iedziļināšanos domas, valodas un producētu lietu sakarībās, par definīciju un katēgoriju radīto robežu sajaukšanu... utt.” Mākslas darbs ir visas telpas kopums, kuŗu katrs varam uzvert savādāk. Godīgi atzišos, ka šī paveida māksla mani neuzrunā: tomēr jāredz, lai būtu apjēga. Toties izstāde izpelnījās Amerikas intelektuālo lasītāju vidū iecienītā žurnāla *The New Yorker* elektroniskajā versijā lasāmu īsu izvērtējumu, kuŗā rakstītājs latviešu jaunās mākslinieces debiju Ņujorkā apzīmē par „rosinošu”, arī cenšamies iztulkot projicēto zīmējumu, skulptūru un vienkāršu ikdienas lietu kopsakarības. Caurmēra skatītāja normālā reakcija – vai tāda māksla ir piedāvājama kolekcioniāriem un vai ar ar to var gūt ienākumus? – Izrādās, tas vairs nav būtiski, jo avangardiskos meklējumus (arī šo izstādi) financē starptautiski mākslas atbalstfondi un pats mākslinieks parasti iesaistījies kādā algotā darbā. Arī Oļā Vasiljeva dzīvo un strādā (mākslas skolā) Amsterdamā un ir izmantojusi pieejamās izstādīšanās iespējas daudzviet Eiropā. Izstādes atklāšanā bija daudz ļaužu, kas, vīnu malkodami, jutās pacilāti, bija ieradušies pati māksliniece, kā arī izstādes kuratore

no Rīgas. Otrā dienā abas vadīja intervijas veida pārrunu sesiju, kuŗā Zanes Onckules klusā un milzum steidzīgā runāšana angļu valodā māksliniecei uzstādītos jautājumus padarīja klausītājiem neuztveramus. Bija ieradušies pāris duŗu interesentu.

Otra atzīmējamā izstāde norisa tradicionālā gultnē, un latviešu skatītājiem tā tika pieteikta *Laikā* oktobra sākumā, iespējot ar gleznu attēliem papildinātu aicinājumu, kas vedināja sagaidīt nozīmīgu, izcili prezentētu notikumu. Mākslinieki – Latvijas Mākslas akadēmijas rektors Aleksejs Naumovs un prorektors Kristaps Zariņš; Ināras un Borisa Teterevu fonds un vēl citi piešķirumi. Tā bija iecerēta kā daļa no akadēmijā iedzīvīnātā izglītojoši eksperimentālā projekta „Dalīties pieredzē”. Izstādes doma bija rādīt abu mākslinieku jau agrāk gleznotus darbus un tādas, kas gleznoti uz vietas – no dabas – abiem māksliniekiem uzturoties Ņujorkā un Vašingtonā. Taču mākslinieku rīcībā nodotā galerija (no publikācijām sprieŗot, pašas galerijas īpašnieces piedāvāta) bija pilnīgi nepiemērota – ne izstādes mākslinieciskai iecerei, ne reprezentatīvajam nodomam. Nomaļās, tikpat kā nezināmās galerijas „*One Twenty Eight*” mazā, nepievilcīgā telpa izstādei piešķīra neprofesionālu gadījuma rakstura pakāpi un nekādi nesaderējās ar faktu,

ka, abiem māksliniekiem klātesot, Latvijas vēstnieks Andris Razāns bija atbraucis to atklāt. Mazs pulciņš Ņujorkas latviešu izstādes atklāšanā tomēr ieradās, pārējie – gadījuma rakstura klaiņojošā „atklāšanu publika”. Pašu izstādi nākas raksturot kā neizlīdzinātu un sasteigtu, jo sākotnējās ieceres, par noŗēlu, pilnībā neīstenojās.

Aleksejs Naumovs ar saviem koŗajiem Vidusjūras zemju pilsetu motīviem ne pārsteidza, ne pievila, bet sagādāja tieši gaidīto: acumirkliŗas ieŗūtas iedvesmotu tieŗamības ainojumu, novienkārŗoti brīvu, atraisītu un tomēr pakļautu labas glezniecības nosacītām likumībām. Var patikt vai nepatikt viņa gaiŗo, spalgo krāsu pretmeti, bet tie izstaro gaiŗumu un optimismu. Nenoliedzami – viņa gleznas dzīvo un reizē arī nepārprotami pavēŗti, kas tās gleznotis. Tāpat ŷeit, uz vietas, gleznotie Amerikas motīvi bija saistoŗi.

Kristapa Zariņa devums izstādei problemātisks. Uz vietas gleznotie Ņujorkas un Vaŗingtonas motīvi visumā atraisīti, bet apdare tīŗi raupja. Agrāk gleznotās, no klasiskās mītoloŗijas ņemtās figūrālās kompozīcijas liekas it kā ar citu roku gleznotas. Anotomiski pareīzi, bet neatraisīti zīmētās, viegli moduletās sieŗieŗu figūras statistiski ievietotas raupji gleznotos plakanos dabas fonos; tās likās it kā skatītas caur tīŗa

naivuma prizmu. Varbūt ar nolūku, lai sekotu valdoŗajām „preakadēmisma” un primitīvisma cildināŗanas nosliecēm? Uz ŷādu jautājumu māksliniekam bija noraidoŗa atbilde. Tīeci nu gudrs (a)...!?! Pēc Ņujorkas izstāde bija aplūkojama arī Vaŗingtonā. ŷēl, ka Ināras un Borisa Teterevu fonds, kas pieŗķīŗ naudu daudziem svēŗīgiem Latvijas kultūras projektiem, kā arī citi labvēļi, bija atbalstījuŗi notikumu, kuŗa īstenojums, pielaiŗto aplamību dēļ, nekādi nevarēja cerēt uz atbalsojumu ŷeŗjenes mākslas presē. Manuprāt, labi, ka tā, jo baīdos zīlēt, kāda ŷī atbalss būtu bijusi. Mēs, mazās nācijās, cīniņā par savas identitātes atpazīŗamību kritizējamus „izŗāŗjienus” nemaz nedrīkstam atļauties! Bet izlietu ŷūdeni nevar samelt, tādēļ veltīŗis būtu bijis mans jautājums, kāpēc abi mākslinieki nebija lūŗuŗi mūŗpuseņu padomu piemērotas izstādes vietas atraŗanaī.

Lai savas piezīmes beigtu gaiŗākā noskaņā, atļauŗos nedaudz vārdos pieminēt mūŗikālu notikumu, kuŗŗ gan, par noŗēlu, bija pieejams vienīŗi latvieŗu publikai – latvieŗu populāŗās dziesmas ŷanrā nepāŗŗepējamās, tikpat vai leŗendāŗās Ievas Akurāŗeres un viņas mūŗikālo pavadoŗu – pazīŗtamā ģīŗarīŗta Leona ŷēŗana un sitamo instrumentu mākslinieka, dziedones dēla Matīŗa Akurāŗera viesoŗanos Ņujorkā DV na-

mā 9. novembrī. Tas bija Ņujorkas Daugavas Vanagu ik gadus atzīmētajā Lāčplēŗu dienā, kuŗu Latvijas mūŗikālie ciemiņi izvērŗa neparedzēti pacilāŗoŗu.

Pēc Daugavas Vanagu kultūras daļas vadīŗāja Marŗera Piņŗa ievadvārdiem, kuŗos viņŗ nedaudzos trāpīŗos teikumos raksturoja Lāčplēŗu dienas lielo nozīmību mūŗu Brīvības cīņu vēsturē, sekoja koncerts ar dziedmām, kuŗās tās dienas noskaņai atbilstoŗie dzejnieku vārdi, mūŗikas spārnos pacelti, un Ievas Akurāŗeres sīlīti un ieŗūtīŗi dziedāŗi, Lāčplēŗu dienas ideju piepildīŗa ar pavīŗam īpaŗu, latvieŗu psīcheī tuvu latvīŗskumu, savīļņoŗot necerēti daudzos sarīŗkojuma apmeklētājus. Bez ŷaubām, visi bija nākuŗi tautā tik ļoti iemīļotās dziedones dēļ. Ievas Akurāŗeres dabīŗskais, mūŗikālais priekŗnesums, ieŗūtība un dzīdrā, vieŗglā balss – kas, gadiem uz priekŗu eŗot, liekas, nekā nav zaudējusī – klausītājus ir valdzīnājusī jau kopŗ Atmodas laīķiem 1980. gadu beigās. Toreīŗ viņa bija iemantojusī īpaŗu vietu latvīŗskās paŗapziņas atdzīŗŗanas kustībā, kā arī visu pārējo latvīŗsko dziesmu dziedoŗu vidū, un ŷo vietu paturējusī vēl ŷodien. Abu pazīŗtamo instrumentālistu Leona ŷēŗana un Matīŗa Akurāŗera radoŗais sniegums bija pilns svaīŗu ideju, un visu triju mākslinieku kopmūŗicēŗana saīŗstoŗa un krāŗņa.

ELĪNA ŷMITE, imeriete

(Turpināŗs no 1. lpp.)

Jau ŷī gada pavasarī studenŗu korporācijās Imeria locekles sāka aktīvu roŗību, plānoŗot tuvās jubīļeŗas pasāŗkumus. Ar vēŗienīŗu ideju mūŗ pārsteidza filīŗte Anita Straujuma, ierosīnot imerietēm noskriŗ gar visu Baltīŗjas jūras robeŗu jeb – apjozt jūru. Jā, ideja tieŗām varena – sportīŗkā garā aplīecīnāt mūŗu vienotību, kā arī pīderību savai valstīŗ. Taču kā to īstenot dabā? Anita un imerietes, ko viņa aīcīnāja palīŗgos, visas vasaras gaŗumā veīca pamatīŗgu prāta vēŗtu un plānoŗšanu, lai jūras apjoŗana notīķtu raitī. Visa jūras robeŗa tīķa sadalīta deviņos posmos, katru no tiem pīŗskatīŗa vīena imeriete. Katrs posms savukāŗt tīķa sadalīŗts vairāķās daŗāda gaŗuma iedaļās, ko, skriŗenot, eŗot vai braucot ar velosīpēdu tur, kur ieŗšana ir pavīŗsam grūta, veīca katra imeriete. Lai iesīldītos pīŗms lielās ieŗšanas, notīķa vairāķi plānoŗšanas un kopīŗgu trenīŗu pasāŗkumi pīķ kādas no imerietēm.

Lai visas būtu droŗas par to, kas jādara un kas jāvelk mugurā, pīŗms skrēŗjiena notīķa kopīŗgs vakars mūŗu konventa dzīvokli

Evīŗja Tīmbaka "apjoza" ŷēnu Parīŗē

Imerīas filīŗte Vita Začēŗta pīķ Latvīŗjas-Līetuvas robeŗas

Kā imerietes apjoza Baltīŗjas jūru

Rīŗā. Anita īnŗuŗēja, kā par pasāŗkumu mums katrai ir jāpaŗziņo sociāļajā tīķlā *Facebook*. Savukāŗt filīŗte Zane Līepa īzstāŗtīŗa par visu, kas mums palīŗdzēs justīes labi un komfortābli, īzvēlotīes līdzņemamo ēdīenu, apavus, apŗēŗbu un citas līetas. Par godu akcīŗai ar mākslīŗniecīes-imerīetes Gunas Pogas spēķiem tapa elegants „Apjoz jūru” logo, ko īzmantojām visos publicīŗtāŗes pasāŗkumos, kā arī varēŗjām pasūŗtīnāt to uz īpaŗīem dzeltenīem kreķlīņīem, džemperīem, termokrūŗēm un galvas lakatīņīem. Daudzas imerīetes ŷo īespēŗu neļāda gaŗām, tāpēc bīldēs īzskatās, ka mums īŗ dzeltenas formas!

Lai mūŗu skrēŗjīenam būtu vīŗsvēŗtība, nolēmām, ka jubīļeŗas reīŗe īŗ lielīķs īemesls, lai pīķvēŗŗu uzmanību Imerīas goda filīŗtra Vīŗa Vīŗola sīrdŗdarbām – Līķtenŗāŗzam. Droŗī vīen daudzi zīna, ka unīķāļais projekts top Koknesē, Daugavas krastos, kā simbolīķsa vīeta, kur apvīenojas mūŗu tautas pagāŗne, tagadne un nāķotne, ļāuŗot īzstaīŗģat gan sāpīŗgu atmīņū ceļus, gan cerību un pīŗka taciņas.

(Turpināŗs 5. lpp.)